

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. spalio 17 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — Direktyva 91/271/EEB — Miesto nuotekų valymas —
Teisingumo Teismo sprendimas pripažinti įsipareigojimų neįvykdymą — Neįvykdymas —
SESV 260 straipsnis — Piniginės baudos — Vienkartinės sumos ir periodinės baudos skyrimas“

Byloje C-533/11

dėl 2011 m. spalio 19 d. pagal SESV 260 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama G. Wils, A. Marghelis ir S. Pardo Quintillán, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Belgijos Karalystę, atstovaujamą C. Pochet ir T. Materne, padedamų advokatų M. Neumann, A. Lepière, E. Gillet, J. Bouckaert ir H. Viaene,

atsakovę,

palaikomą

Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujamos C. Murrell, padedamos QC D. Anderson,

įstojusios į bylą šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai E. Juhász (pranešėjas), A. Rosas, D. Šváby ir C. Vajda,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorius M. Aleksejev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. balandžio 18 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: prancūzų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Ieškiniu Europos Komisija iš pradžių Teisingumo Teismo prašė:
 - pripažinti, kad nesiėmusi priemonių 2004 m. liepos 8 d. Sprendimui *Komisija prieš Belgiją* (C-27/03) įvykdyti Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį,
 - priteisti iš Belgijos Karalystės sumokėti Komisijai 55 836 eurų periodinę baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti minėtą Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* dieną nuo sprendimo priėmimo šioje byloje dienos iki minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* įvykdymo dienos,
 - priteisti iš Belgijos Karalystės sumokėti Komisijai vienkartinę 6 204 eurų dydžio sumą už kiekvieną dieną nuo minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* paskelbimo dienos iki sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos arba iki minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* įvykdymo dienos, jei tai įvyks anksčiau.
- 2 Per posėdį, atsižvelgusi į informaciją, gautą po 2012 m. gegužės 4 d., t. y. dubliko šioje byloje pateikimo dienos, Komisija pakeitė savo reikalavimą. Taigi ji Teisingumo Teismo paprašė priteisti iš Belgijos Karalystės jai sumokėti:
 - 4 722 eurų periodinę baudą už kiekvieną uždelstą įvykdyti minėtą sprendimą *Komisija prieš Belgiją* dieną nuo sprendimo paskelbimo šioje byloje dienos, kurios dydis turi būti apskaičiuojamas remiantis šešių mėnesių laikotarpiais, su tokiu laikotarpiu susijusią sumą sumažinant tiek procentų, kiek atitinka gyventojų ekvivalentų (toliau – g. e.), kurių atžvilgiu įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, skaičiaus dalį, iki tokio laikotarpio pabaigos, palyginti su skaičiumi g. e., kurie neatitinka šio sprendimo jo paskelbimo dieną,
 - vienkartinę 6 168 eurų dydžio sumą už kiekvieną dieną nuo minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* paskelbimo dienos iki sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos arba iki visiško minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* įvykdymo dienos, jei ši data yra ankstesnė.

Teisinis pagrindas

- 3 Pagal 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotėkų valymo (OL L 135, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 26), iš dalies pakeistos 1998 m. vasario 27 d. Komisijos direktyva 98/15/EB (OL L 67, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 27, toliau – Direktyva 91/271), 1 straipsnį šia direktyva reglamentuojamas miesto nuotekų surinkimas, valymas ir išleidimas ir nuotekų iš tam tikrų pramonės sektorių valymas ir išleidimas. Ja siekiama apsaugoti aplinką nuo išleidžiamų nuotekų žalingo poveikio.
- 4 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje „miesto nuotėkos“ apibrėžiamos kaip „buitinės nuotėkos arba buitinės nuotėkos, sumišusios su gamybinėmis nuotėkomis, ir (arba) paviršinės (lietaus) nuotėkos“.
- 5 Tame pačiame straipsnyje g. e. apibrėžiamas kaip „organinė biologiškai skaidoma apkrova, kuriai oksiduoti deguonies poreikis (BDS5) yra 60 g per dieną“.
- 6 Pagal Direktyvos 91/271 3 straipsnio 1 dalį:

„Valstybės narės užtikrina, kad visose aglomeracijose būtų miesto nuotėkų surinkimo sistemos,

— aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 15 000 gyventojų ekvivalentų (g.e.), jos turi būti pastatytos ne vėliau kaip iki 2000 m. gruodžio 31 d.

ir

— aglomeracijose, turinčiose nuo 2 000 iki 15 000 g.e., ne vėliau kaip iki 2005 m. gruodžio 31 d.

Kai miesto nuotėkos išleidžiamos į paviršinius vandens priimtuvus, kurie pagal 5 straipsnyje duotą apibrėžimą laikomi „jautria zona“, valstybės narės užtikrina, kad aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 10 000 g.e., nuotėkų surinkimo sistemos būtų įrengtos ne vėliau kaip iki 1998 m. gruodžio 31 d.

<...>“

7 Direktyvos 91/271 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad į nuotėkų surinkimo sistemas patenkančioms miesto nuotėkoms, prieš jas išleidžiant į vandens telkinius, būtų taikomas antrinis arba jam prilygstantis valymas tokia tvarka:

- iš aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 15 000 g.e., visiems išleidžiamiesiems vandenims – ne vėliau kaip nuo 2000 m. gruodžio 31 d.,
- iš aglomeracijų, turinčių nuo 10 000 iki 15 000 g.e., visiems išleidžiamiesiems vandenims – ne vėliau kaip nuo 2005 m. gruodžio 31 d.,
- iš aglomeracijų, turinčių nuo 2 000 iki 10 000 g.e., išleidžiamiesiems į gėlo vandens telkinius ir estuarijas – ne vėliau kaip nuo 2005 m. gruodžio 31 d.“

8 Direktyvos 91/271 5 straipsnyje nurodyta:

„1. Kad būtų įvykdyta šio straipsnio 2 dalis, valstybės narės iki 1993 m. gruodžio 31 d. pagal II priede išdėstytus kriterijus nustato jautrias zonas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad miesto nuotėkos, patenkančios į nuotėkų surinkimo sistemas iš aglomeracijų, turinčių daugiau kaip 10 000 g.e., prieš išleidžiant į jautrias zonas ne vėliau kaip nuo 1998 m. gruodžio 31 d. būtų pradėtos valyti pagal griežtesnius negu aprašyta 4 straipsnyje reikalavimus.

<...>

4. Jautrioje zonoje, kur galima įrodyti, kad į visus toje zonoje esančius miesto nuotėkų valymo įrenginius patenkančiose nuotėkose bendras fosforo kiekis sumažinamas bent 75 % bei bendras azoto kiekis sumažinamas bent 75 %, individualiems nuotėkų valymo įrenginiams nebūtina taikyti reikalavimų, išdėstytų šio straipsnio 2 ir 3 dalyse.

5. Išleidimams iš miesto nuotėkų valymo įrenginių, kurie yra atitinkamuose jautrių zonų nuotėkų surinkimo rajonuose ir kurie taip pat teršia šias zonas, privalo būti taikomi šio straipsnio 2, 3, ir 4 dalių nuostatai.

<...>“

9 Direktyvos 91/271 17 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta, kad valstybės narės iki 1993 m. gruodžio 31 d. sukuria Direktyvos 91/271 įgyvendinimo programą ir iki 1994 m. birželio 30 d. pateikia Komisijai informaciją apie tą programą.

- 10 Remiantis Direktyvos 91/271 17 straipsnio 4 dalimi, nacionalinių programų ataskaitų metodai ir forma nustatomi šios direktyvos 18 straipsnyje nustatyta tvarka.
- 11 Šiuo tikslu Komisija priėmė 1993 m. liepos 28 d. Sprendimą 93/481/EEB dėl Tarybos direktyvos 91/271/EEB 17 straipsnyje numatytų nacionalinių programų pateikimo formų (OL L 226, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 297), kuriuo nustatomos pateikimo formos, kurias valstybės narės turi naudoti rengdamos galutinę Direktyvos 91/271 įgyvendinimo nacionalinės programos ataskaitą.

Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*

- 12 Minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismas nusprendė, kad nepriėmusi įstatymų ir kitų teisės aktų, reikalingų Direktyvos 91/271 3, 5 ir 17 straipsniams, pastarąjį skaitant kartu su šios direktyvos 3 ir 4 straipsniais, ir Sprendimui 93/481 visiškai įgyvendinti, Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 226 straipsnį, minėtą direktyvą ir sprendimą.
- 13 Taigi Teisingumo Teismas pripažino, kad Belgijos Karalystė pažeidė minėtas nuostatas, remdamasis tuo, kad 114-oje Flandrijos regiono aglomeracijų, 60-yje Valonijos regiono aglomeracijų ir Briuselio (Sostinės) regione neįgyvendinti Direktyvos 91/271 reikalavimai.

Ikiteisminė procedūra

- 14 Tikrindama, kaip įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, Komisija paprašė Belgijos Karalystės aprašyti priemones, kurių ji ėmėsi minėtam sprendimui įgyvendinti. Atsižvelgdama į atsakymus dėl trijų Belgijos regionų, Komisija, pirma, 2006 m. sausio 30 d. išsiuntė šiai valstybei narei oficialų pranešimą pagal EB 228 straipsnį (dabar – SESV 260 straipsnis), nes daugelyje Valonijos ir Flandrijos regionų aglomeracijų ir Briuselio (Sostinės) regione vis dar nebuvo miesto nuotekų surinkimo sistemų ir valymo įrenginių. Be to, Komisijos nuomone, nebuvo galima patikrinti, ar Flandrijos regione esantys valymo įrenginiai veikė pagal Direktyvos 91/271 reikalavimus.
- 15 Antra, 2007 m. spalio 23 d. Komisija minėtai valstybei narei išsiuntė papildomą oficialų pranešimą remdamasi tuo, kad daugelyje Valonijos ir Flandrijos regionų aglomeracijų ir Briuselio (Sostinės) regione vis dar neįgyvendinti Direktyvos 91/271 reikalavimai.
- 16 Gavusi atsakymus dėl trijų regionų Komisija, trečia, 2009 m. birželio 26 d. Belgijos Karalystei išsiuntė pagrįstą nuomonę pagal EB 228 straipsnį, nes 20-yje Flandrijos aglomeracijų nebuvo įgyvendintas Direktyvos 91/271 5 straipsnis, o 50-yje Valonijos aglomeracijų ir Briuselio (Sostinės) regione vis dar nebuvo įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją* tiek dėl pareigos turėti išsamią miesto nuotekų surinkimo sistemą, tiek dėl pareigos numatyti, kad surinktos tokios nuotekos būtų valomos – t. y. pareigos, atitinkamai nustatytos Direktyvos 91/271 3 ir 5 straipsniuose. Pagrįstoje nuomonėje Komisija paprašė Belgijos Karalystės imtis reikiamų priemonių, kad per du mėnesius nuo šios pagrįstos nuomonės gavimo būtų įvykdyti joje nurodyti reikalavimai.
- 17 Komisijos teigimu, išnagrinėjus Belgijos valdžios institucijų atsakymus į 2009 m. birželio 26 d. pagrįstą nuomonę ir iš vėlesnio susirašinėjimo matyti, kad minėta valstybė narė prieš pareiškiant šį ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo nebuvo visiškai įvykdžiusi minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*. Iš tiesų vienoje Flandrijos aglomeracijoje neįgyvendinti Direktyvos 91/271 5 straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimai, o 21-oje Valonijos aglomeracijoje ir Briuselio (Sostinės) regione – Direktyvos 91/271 3 straipsnio ir (arba) 5 straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimai.
- 18 Tokiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

- 19 2012 m. balandžio 18 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei leista įstoti į bylą palaikyti Belgijos Karalystės reikalavimų.

Pokyčiai vykstant šiam procesui

- 20 Visų pirma reikia pažymėti, kad dublike Komisija susiaurino bylos dalyką ir paprašė konstatuoti, kad įsipareigojimai neįvykdyti tik dėl trylikos Valonijos aglomeracijų ir Briuselio (Sostinės) regiono.
- 21 2013 m. kovo 4 d. raštu Teisingumo Teismas pareikalavo iš Belgijos vyriausybės ir Komisijos iki 2013 m. balandžio 8 d. imtinai pateikti informaciją apie tikslią minėto sprendimo *Komisija prieš Belgiją* vykdymo padėtį 2013 m. balandžio 1 d. ir nurodyti aglomeracijas, įskaitant atitinkamas g. e. vertes, kuriose miesto nuotekų surinkimas, valymas ir išleidimas vis dar neatitinka Direktyvos 91/271 nuostatų. Kartu su šia informacija taip pat reikėjo nurodyti bendro aglomeracijų skaičiaus ir g. e. verčių dalis, palyginti su bendrais aglomeracijų ir g. e. verčių kiekiais, kurių atžvilgiu minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* paskelbimo dieną neįvykdyti reikalavimai.
- 22 Teismo posėdyje Komisija pripažino, kad remiantis informacija, jai pateikta po 2012 m. gegužės 4 d., t. y. dubliko šioje byloje pateikimo dienos, tik prieš penkias aglomeracijas nebuvo imtasi priemonių, kad būtų įvykdyti įsipareigojimai pagal minėtą Sprendimą *Komisija prieš Belgiją*.
- 23 Dviejose iš šių penkių aglomeracijų, t. y. Amė ir Malmedi, neįgyvendintos Direktyvos 91/271 3 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 2 ir 3 dalys. Kitose trijose, t. y. Harvė, Bastonės-Reino ir Lježo-Skleseno, neįgyvendintos Direktyvos 91/271 5 straipsnio 2 ir 3 dalys. Visos šios aglomeracijos kartu turi 225 710 g. e., kurie neatitinka reikalavimų.
- 24 Komisija mano, kad dėl Amė ir Harvė aglomeracijų Belgijos Karalystė nepateikė duomenų, susijusių su nuotekų kokybe, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 91/271 I priedo 1 ir 2 lenteles. Dėl kitų trijų aglomeracijų, t. y. Bastonės-Reino, Lježo-Skleseno ir Malmedi, ši valstybė narė pakankamai ilgą laikotarpį nepateikė duomenų, susijusių su nuotekų kokybe, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 91/271 I priedo 1 ir 2 lenteles.
- 25 Atsižvelgusi į šias aplinkybes, Komisija pakeitė savo reikalavimus, kaip nurodyta šio sprendimo 2 punkte.

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Šalių argumentai

- 26 Dėl tariamo įsipareigojimų neįvykdymo Komisija primena, kad, remiantis SESV 260 straipsnio 1 dalimi, jei Teisingumo Teismas nustato, kad valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal SESV, reikalaujama, kad ta valstybė narė imtųsi būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti. Dėl tokio sprendimo įvykdymo termino Komisija patikslina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, siekiant nedelsiant vienodai taikyti Sąjungos teisę, būtina, kad vykdyti būtų pradėta netrukus ir užbaigta kuo greičiau (2008 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-121/07, Rink. p. I-9159, 21 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 27 Belgijos Karalystė mano, kad priėmus minėtą Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* Flandrijos, Valonijos ir Briuselio (Sostinės) regionai ėmėsi labai didelių investicinių projektų, kad būtų užtikrintas šio sprendimo vykdymas.

- 28 Teismo posėdžio dieną visose šiose aglomeracijose jau buvo įrengtos valymo sistemos, taigi ir buvo įvykdytas minėtas sprendimas. Ginčas susijęs tik su įrodymu, kad šis sprendimas įvykdytas penkiose aglomeracijose, esančiose Valonijos regione.
- 29 Jungtinė Karalystė mano, kad didelės apimties infrastruktūros projektams, kokie yra nagrinėjami šioje byloje, vykdyti Komisija turi numatyti protingą terminą, atsižvelgdama į visus aspektus, kaip antai projekto koncepcija, jo techninis įgyvendinimas ar teisės aktų reikalavimų, kurių įvykdymas turi būti užtikrintas tokiu projektu, pobūdis. Komisija prirėkęs taip pat turėtų atsižvelgti į įvykius, kurie nepriskirtini atitinkamai valstybei narei, kaip antai gaivalinės nelaimės. Vieni iš veiksnių, kurie sudarytų galimybę įvertinti, ar terminas yra protingas, ar ne, yra Sąjungos ir nacionalinėje teisėje numatytos administracinės ir teisminės procedūros. Galiausiai Jungtinė Karalystė tvirtina, kad Komisija turi įrodyti, jog sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, įgyvendinimo trukmė yra nepagrįsta.
- 30 Jungtinės Karalystės teigimu, Komisija turi būti pasirengusi atitinkamai valstybei narei suteikti protingą terminą ne tik būtinoms minimaliems darbams atlikti, bet ir įgyvendinti didesnio užmojo ir palankesniai aplinkai projektui, kurio valstybė narė gali pageidauti imtis siekdama įvykdyti pagal SESV 258 straipsnį priimtą sprendimą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 31 Pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, jei Komisija mano, kad atitinkama valstybė narė nesiėmė visų būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti, tai ji, suteikusi tai valstybei galimybę pateikti savo pastabas, gali kreiptis į Teisingumo Teismą ir kartu nurodyti iš tos valstybės pagal aplinkybes atitinkamai reikalaujamos sumokėti vienkartinės sumos arba periodinės baudos dydį.
- 32 Šiuo atžvilgiu referencinė data, kuria reikia remtis vertinant įsipareigojimų neįvykdymą pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį, yra pagal šią nuostatą pateiktame oficialiame pranešime nustatyto termino pabaiga (2012 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-610/10, 67 punktą ir 2013 m. birželio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Čekijos Respubliką*, C-241/11, 23 punktą). Tačiau kai procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo pradėta remiantis EB 228 straipsnio 2 dalimi, referencinė data, kuria reikia remtis vertinant įsipareigojimų neįvykdymą, yra pagrįstoje nuomonėje, pateiktoje prieš įsigaliojant Lisabonos sutarčiai, t. y. iki 2009 m. gruodžio 1 d., nustatyto termino pabaiga (šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-496/09, Rink. p. I-11483, 27 punktą).
- 33 Akivaizdu, kad pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui Belgijos Karalystė nebuvo ėmusi visų būtinų priemonių minėtam Sprendimui *Komisija prieš Belgiją* visiškai įvykdyti.
- 34 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad nesiėmusi priemonių, būtinų minėtam Sprendimui *Komisija prieš Belgiją* įvykdyti, Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginių baudų

Šalių argumentai

- 35 Komisija teigia, kad prašomos skirti vienkartinės sumos dydis, t. y. 6 168 eurai už pažeidimo dieną, ir periodinės baudos dydis, t. y. 4 722 eurai, buvo nustatyti remiantis kriterijais, įtvirtintais 2005 m. gruodžio 13 d. Komisijos komunikate dėl EB 228 straipsnio įgyvendinimo (SEC(2005) 1658), kuris atnaujintas Komisijos komunikatu dėl SESV 260 straipsnio įgyvendinimo ir duomenų, naudojamų apskaičiuojant vienkartinės sumas ir periodines baudas, kurias Komisija siūlo Teisingumo Teismui per

pažeidimo procedūrą, atnaujinimo (SEC(2010) 923), taikytiname SESV 260 straipsnio 2 dalimi reglamentuojamoms procedūroms pagal Komisijos komunikatą dėl SESV 260 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo (OL C 12, 2011, p. 1) ir 2012 m. rugpjūčio 31 d. Komisijos komunikatą dėl duomenų, naudojamų apskaičiuojant vienkartinės sumas ir periodines baudas, kurias Komisija siūlo Teisingumo Teismui per pažeidimo procedūrą, atnaujinimo (C(2012) 6106 galutinis).

- 36 Komisijos teigimu, periodinės baudos dydis turėtų būti apskaičiuojamas bazinį baudos tarifą, t. y. 600 eurų per dieną, padauginant iš pažeidimo sunkumo koeficiento, šiuo atveju – 6 (vertinimo skalė nuo 1 iki 20), dauginant iš trukmės koeficiento, šiuo atveju – 3, ir kintamojo „n“, kuriuo parodomas Belgijos Karalystės mokumas, t. y. 5,14. Pagal šį metodą apskaičiuotas dydis yra 55 512 eurų per dieną ir atitinka baudą, lygią nuotekų, ieškinio pateikimo dieną neatitikusių reikalavimų, 2 653 000 g. e. Kaip per teismo posėdį pažymėjo Komisija, šios reikalavimų neatitinkančios nuotekos sudaro tik 225 710 g. e., t. y. 225 710 padauginus iš 55 512 ir sandaugą padalijus iš 2 653 000 – 4 722 eurai už pažeidimo dieną.
- 37 Vienkartinės sumos dydis turėtų būti apskaičiuojamas bazinę vienkartinę sumą – 200 eurų per dieną – dauginant iš pažeidimo sunkumo koeficiento, šiuo atveju 6, ir kintamojo „n“, kuriuo parodomas Belgijos Karalystės mokumas, lygaus 5,14.
- 38 Komisija mano, kad šiuo atveju pasirinktas pažeidimo sunkumo koeficientas yra tinkamas dėl to, kad, kiek tai susiję su aplinka, šioje byloje pažeistos labai svarbios taisyklės, kurios yra būtinos piliečių gerovei, jų gyvenimo kokybei, sveikatai, taip pat gamtos ištekliams ir ekosistemoms išsaugoti.
- 39 Komisija mano, kad pažeidimo pasekmės bendriems ir individualiems interesams ypač sunkios, nes tai, kad minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją* nevisiškai įvykdytas, turi įtakos paviršinių vandens telkinių ir su jais susijusių vandens ir sausumos ekosistemų kokybei. Tokio nevisiško įvykdymo pasekmės yra dar svarbesnės, nes Belgijos Karalystė visą savo teritoriją paskelbė „jautria zona“, o tai gali turėti įtakos įgyvendinant kitus aplinkos apsaugos standartus.
- 40 Tačiau dėl veiksmų, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant Sąjungos teisės pažeidimo sunkumą, Komisija teigia, kad Belgijos Karalystė sąžiningai bendradarbiavo. Be to, Komisija pažymi, kad ši valstybė narė skyrė dideles finansines ir materialines investicijas kuriant sudėtingą miesto nuotekų surinkimo ir valymo infrastruktūrą.
- 41 Tačiau Komisija mano, kad priemonių, skirtų minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* vykdymui užtikrinti, buvo imtasi tik praėjus keleriems metams po šio sprendimo paskelbimo, o tai nėra pateisinama, net atsižvelgus į atliktų statybos darbų mastą.
- 42 Dėl kriterijaus, susijusio su pažeidimo trukme, kuris, remiantis Komisijos ieškiniu, svarbus tik apskaičiuojant periodinę baudą, Komisija pažymi, kad nuo minėto sprendimo priėmimo iki sprendimo pradėti pažeidimo procedūrą praėjo daugiau kaip 71 mėnuo, o tuo pateisinamas maksimalaus trukmės koeficiento 3,0 taikymas.
- 43 Savo rašytinėse ir žodinėse pastabose Belgijos Karalystė tvirtina, kad nei pažeidimo sunkumu ar trukme, nei jos noru bendradarbiauti ir rūpestingu elgesiu per procedūrą nepateisinamas nurodymas šioje byloje sumokėti vienkartinę sumą arba periodinę baudą. Be to, minėta valstybė narė ginčija šių sumų apskaičiavimo metodą.
- 44 Dėl pažeidimo sunkumo nustatymo Belgijos Karalystė mano, kad, nors Direktyvos 91/271 reikalavimais siekiami tikslai yra esminiai, šioje direktyvoje numatytų išipareigojimų neįvykdymo poveikis aplinkai nebuvo įvertintas *in concreto*. Kalbant apie Valonijos ir Briuselio (Sostinės) regionus, susiję tyrimai ir paaikškinimai yra perdėti ir (arba) klaidingi dėl fosforo kiekio mažinimo, paviršinio vandens kokybės,

žmonių sveikatos, tekančio vandens ekologinės kokybės, bendros nesurinktų ir (arba) neišvalytų nuotekų taršos apkrovos ir poveikio turizmui ir ekonominei veiklai. Dėl Flandrijos regiono nustatyta, kad visose aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 10 000 g. e., yra tinkama valymo infrastruktūra.

- 45 Bet kuriuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų priešingai ir taikytų Komisijos naudotą skaičiavimo metodą nustatyti vienkartinės sumos dydį, taikytinas sunkumo koeficientas būtinai turėtų būti daug mažesnis negu 4. Nustatant šį sunkumo koeficientą būtinai reikia atsižvelgti į praktinius minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* vykdymo ir aiškinimo sunkumus ir sunkumus, susijusius su Direktyvos 91/271 taikymo srities aiškinimo pasikeitimu.
- 46 Dėl trukmės veiksnio įtraukimo į sunkumo koeficientą Belgijos Karalystė ginčija veiksnius, kuriuos naudoja Komisija, nustatydamą šį koeficientą. Pagal Teisingumo Teismo praktiką, visų pirma 2011 m. kovo 31 d. Sprendimą *Komisija prieš Graikiją* (C-407/09, Rink. p. I-2467), ir atnaujintą Komisijos komunikatą SEC(2005) 1658 išipareigojimų neįvykdymo sunkumo ir trukmės kriterijų nustatymas turi būti griežtai atskirtas.
- 47 Dėl pažeidimo trukmės Belgijos Karalystė mano, kad trijuose Belgijos regionuose iš karto po minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* paskelbimo buvo imtasi priemonių siekiant įvykdyti šį sprendimą, bet Komisija klaidingai tvirtino, kad kai kurie statybos darbai buvo pradėti tik praėjus keleriems metams po šio sprendimo paskelbimo. Atsižvelgiant į didelius sunkumus, kurių kyla siekiant visiškai įvykdyti minėtą sprendimą, laikotarpis, per kurį nebuvo visiškai įgyvendinta Direktyva 91/271, jokių būdu negali būti laikomas pernelyg ilgu, o pažeidimo sunkumo koeficientas turėtų būti sumažintas iki 1, remiantis šio pažeidimo trukme.
- 48 Vienkartinė suma jokių būdu negali būti pradėta skaičiuoti nuo sprendimo, kuriuo pirmą kartą konstatuotas išipareigojimų neįvykdymas, paskelbimo dienos, nes bet kuriuo atveju šis sprendimas negalėjo būti jau įvykdytas tą dieną, tačiau gali būti pradėta skaičiuoti nuo protingo šio sprendimo įvykdymo termino.

Dėl vienkartinės sumos

- 49 Dėl vienkartinės sumos reikia priminti, kad pagal SESV 260 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą Komisija savo pasiūlyme nurodo „pagal aplinkybes“ reikalaujamą sumokėti sumos dydį. Vykdydamas savo įgaliojimus Teisingumo Teismas taip pat atsižvelgia į visas jam pateiktas bylos aplinkybes.
- 50 Pagal teismo praktiką galimybė įpareigoti sumokėti vienkartinę sumą ir šios sumos galimo dydžio nustatymas kiekvienu atskiru atveju turi priklausyti nuo visų svarbių veiksnių, susijusių ir su konstatuoto pažeidimo ypatybėmis, ir su atitinkamos valstybės narės, prieš kurią pradėta procedūra pagal SESV 260 straipsnį, elgesiu (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Čekijos Respubliką* 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 51 Šia nuostata Teisingumo Teismui suteikta didelė diskrecija sprendžiant, ar reikia skirti tokią sankciją, ir prireikus nustatant jos dydį. Konkrečiai kalbant, valstybė narė negali būti automatiškai įpareigota sumokėti vienkartinę sumą (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Čekijos Respubliką* 42 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 52 Todėl Komisijos pasiūlymai negali įpareigoti Teisingumo Teismo ir tėra gairės. Įpareigojimo sumokėti vienkartinę sumą gairės, kaip antai įtvirtintos atnaujintame Komisijos komunikate SEC(2005) 1658, kuriuo šioje byloje remiasi ši institucija, taip pat nėra privalomos Teisingumo Teismui, tačiau gali padėti užtikrinti Komisijos veiksmų skaidrumą, nuspėjamumą ir teisinį saugumą (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Čekijos Respubliką* 43 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 53 Tokiomis aplinkybėmis vykdydamas savo diskreciją Teisingumo Teismas turi nustatyti vienkartinę sumą taip, kad, pirma, ji atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga konstatuotam išipareigojimų neįvykdymui ir atitinkamos valstybės narės mokumui. Tarp šiuo atžvilgiu svarbių veiksnių, be kita ko, yra pažeidimo trukmė po jį konstatavusio sprendimo ir pažeidimo sunkumas (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 143 ir 144 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).
- 54 Dėl pažeidimo trukmės reikia konstatuoti, kad išipareigojimų neįvykdymas, nustatytas minėtame Sprendime *Komisija prieš Belgiją*, tęsėsi maždaug devynerius metus, o tai yra pernelyg ilgai, net jeigu turi būti pripažinta, kad užduotims įvykdyti reikėjo ilgo kelerių metų laikotarpio ir kad turi būti laikoma, jog vykdant minėtą Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* padaryta pažanga ar net jo vykdymas yra beveik užbaigtas.
- 55 Dėl pažeidimo sunkumo reikia pažymėti, kad Direktyva 91/271 siekiama apsaugoti aplinką. Remdamasi šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalimi ir II priedu visą savo teritoriją priskyrusi prie „jautrios zonos“ Belgijos Karalystė pripažino, kad jos teritorijoje būtina didesnė aplinkos apsauga. Nevalant miesto nuotekų daroma žala aplinkai.
- 56 Be to, kai Teisingumo Teismo sprendimo nevykdymas gali pakenkti aplinkai, kurios išsaugojimas, kaip matyti iš SESV 191 straipsnio, kaip tik yra vienas iš Sąjungos politikos tikslų, toks pažeidimas laikomas itin sunkiu (2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-279/11, 72 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 57 Tačiau reikia priminti, kad aglomeracijų, dėl kurių atsakovė teismo posėdžio dieną nepateikė įrodymų, kad įgyvendinta Direktyva 91/271, skaičius sudaro tik palyginti nedidelę visų aglomeracijų, dėl kurių buvo priimtas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, skaičiaus dalį.
- 58 Dėl Belgijos Karalystės ir Jungtinės Karalystės pastabų, kad Komisija dėl didelės apimties infrastruktūros projektų, kokie yra nagrinėjami šioje byloje, turėtų numatyti protingą įvykdymo terminą, atsižvelgdama į tokių projektų įgyvendinimo mastą ir sudėtingumą, o pažeidimo laikotarpis turėtų būti pradėtas skaičiuoti tik pasibaigus tokiam terminui, reikia konstatuoti, kad akivaizdu, jog pagrįstoje nuomonėje nustatyta data – 2009 m. rugpjūčio 26 d. – neturi būti laikoma per ankstyva ar neprotinga.
- 59 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Belgijos Karalystė dėjo pastangas užtikrinti dideles investicijas, kad būtų įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, ir padarė didelę pažangą. Belgijos Karalystės pažanga jau buvo esminė pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje.
- 60 Be to, reikia pažymėti, kad Belgijos Karalystė vykstant procesui visiškai bendradarbiavo su Komisija.
- 61 Todėl Teisingumo Teismas mano, kad teisinių ir faktinių aplinkybių visuma, susijusi su šiuo išipareigojimų neįvykdymu, yra požymis, jog veiksmingai analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų pasikartojimo prevencijai ateityje šiuo atveju gali prireikti imtis atgrasančios priemonės, kaip antai išipareigojimo sumokėti vienkartinę sumą (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-374/11, 48 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 62 Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes ir svarstymus, Teisingumo Teismas mano, kad bylos aplinkybės bus tinkamai įvertintos nustatčius, kad Belgijos Karalystės mokėtinos vienkartinės sumos dydis yra 10 milijonų eurų.
- 63 Todėl iš Belgijos Karalystės reikia priteisti sumokėti Komisijai į „Nuosavų Europos Sąjungos išteklių“ sąskaitą vienkartinę 10 milijonų eurų sumą.

Dėl periodinės baudos

- 64 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką periodinės baudos skyrimas iš esmės pateisinamas tik tiek, kiek tęsiasi iš ankstesnio sprendimo neįvykdymo kilęs pažeidimas, kol Teisingumo Teismas išnagrinės faktines aplinkybes (minėto 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-374/11, 33 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 65 Reikia konstatuoti, kad šiuo atveju teismo posėdžio dieną nebuvo imtasi visų priemonių, būtinų minėtam Sprendimui *Komisija prieš Belgiją* įvykdyti.
- 66 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas mano, kad sprendimas nurodyti Belgijos Karalystei sumokėti periodinę baudą yra tinkama finansinė priemonė siekiant užtikrinti visišką minėto Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* įvykdymą (žr. minėto 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-374/11, 35 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 67 Tačiau, atsižvelgiant į toliau daromą pažangą siekiant visiškai įvykdyti minėtą Sprendimą *Komisija prieš Belgiją*, kurią taip pat pripažino Komisija, gali būti, kad sprendimo šioje byloje paskelbimo dieną minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją* bus visiškai įvykdytas. Taigi periodinė bauda skiriama tik tuo atveju, jei įsipareigojimų neįvykdymas išlieka sprendimo šioje byloje paskelbimo dieną.
- 68 Reikia priminti, kad naudodamasis savo diskrecija šioje srityje Teisingumo Teismas turi nustatyti tokį periodinės baudos dydį, kad ši bauda, pirma, atitiktų aplinkybes ir, antra, būtų proporcinga nustatytam įsipareigojimų neįvykdymui ir atitinkamos valstybės narės mokumui (žr. minėto 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-374/11, 36 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 69 Teisingumo Teismui atliekant vertinimą, pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti, siekiant užtikrinti, kad periodinė bauda turėtų priverstinį pobūdį vienodai ir veiksmingai taikant Sąjungos teisę, iš esmės yra pažeidimo trukmė, jo sunkumas ir atitinkamos valstybės narės mokumas. Norėdamas taikyti šiuos kriterijus Teisingumo Teismas pirmiausia turi atsižvelgti į neįvykdymo pasekmes susijusiems privatiems ir viešiesiems interesams ir atitinkamos valstybės narės pareigų įvykdymo skubumą (žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 119 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 70 Šioje byloje reikia pažymėti, kad Komisija siūlo apskaičiuojant periodinės baudos dydį atsižvelgti į laipsnišką g. e., neatitinkančių Direktyvos 91/271 reikalavimų, skaičiaus mažėjimą, o tai sudarytų galimybę atsižvelgti į Belgijos Karalystės pažangą vykdant minėtą Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* ir į proporcingumo principą.
- 71 Reikia pažymėti, kad per teismo posėdį Komisija tvirtino, kad ieškinio pateikimo dieną, t. y. 2011 m. spalio 19 d., g. e., kurie neatitiko reikalavimų, skaičius buvo 2 653 000 g. e., o teismo posėdžio dieną, t. y. 2013 m. balandžio 18 d., šis skaičius buvo 225 710 g. e.
- 72 Atsižvelgdamas į visas šios bylos aplinkybes, įskaitant informaciją ir svarstymus, išdėstytus šio sprendimo dalyje „Dėl vienkartinės sumos“, Teisingumo Teismas mano, kad yra tinkama skirti 4 722 eurų per dieną periodinę baudą.
- 73 Dėl baudos periodiškumo, remdamasis Komisijos siūlymu ir atsižvelgdamas į tai, kad pateikti įrodymus dėl Direktyvos 91/271 įgyvendinimo gali prireikti tam tikro laiko, ir siekdamas atsižvelgti į galimą valstybės narės atsakovės padarytą pažangą, Teisingumo Teismas mano, kad yra tinkama periodinę baudą skaičiuoti remiantis šešių mėnesių laikotarpiais, su šiais laikotarpiais susijusią sumą sumažinant tiek procentų, kiek atitinka g. e., kurių atžvilgiu įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, skaičiaus dalį.

- 74 Taigi reikia priteisti iš Belgijos Karalystės sumokėti Komisijai į „Nuosavų Europos Sąjungos išteklių“ sąskaitą 859 404 eurų periodinę baudą už kiekvieną pusmetį, kai vėluojama imtis būtinų priemonių minėtam Sprendimui *Komisija prieš Belgiją* įvykdyti, mokėtiną nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki to laiko, kol bus visiškai įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, kurios faktinis dydis turi būti apskaičiuojamas kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje, su šiais laikotarpiais susijusią sumą sumažinant tiek procentų, kiek atitinka g. e., kurių atžvilgiu įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, skaičiaus dalį, iki tokio laikotarpio pabaigos, palyginti su skaičiumi g. e., kurie neatitinka šio sprendimo jo paskelbimo dieną.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti iš Belgijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas ir buvo nustatyta, kad neįvykdyti išipareigojimai, pastaroji turi padengti bylinėjimosi išlaidas. Remiantis to paties reglamento 140 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kad į bylą įstojusios valstybės narės padengia savo bylinėjimosi išlaidas, reikia nuspręsti, kad Jungtinė Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. Nesiėmusi priemonių, būtinų įvykdyti 2004 m. liepos 8 d. Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* (C-27/03), kuriuo pripažinta, kad Belgijos Karalystė neįvykdė išipareigojimų pagal 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotėkų valymo, iš dalies pakeistos 1998 m. vasario 27 d. Komisijos direktyva 98/15/EB, 3 ir 5 straipsnius, ši valstybė narė neįvykdė išipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.
2. Priteisti iš Belgijos Karalystės sumokėti Europos Komisijai į „Nuosavų Europos Sąjungos išteklių“ sąskaitą vienkartinę 10 milijonų eurų sumą.
3. Tuo atveju, jeigu 1 punkte pripažintas išipareigojimų neįvykdymas išlieka šio sprendimo paskelbimo dieną, priteisti iš Belgijos Karalystės sumokėti Europos Komisijai į „Nuosavų Europos Sąjungos išteklių“ sąskaitą 859 404 eurų periodinę baudą už kiekvieną pusmetį, kai vėluojama imtis būtinų priemonių minėtam Sprendimui *Komisija prieš Belgiją* įvykdyti, mokėtiną nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki to laiko, kol bus visiškai įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, kurios faktinis dydis turi būti apskaičiuojamas kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje, su šiais laikotarpiais susijusią sumą sumažinant tiek procentų, kiek atitinka gyventojų ekvivalentų, kurių atžvilgiu įvykdytas minėtas Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, skaičiaus dalį, iki tokio laikotarpio pabaigos, palyginti su skaičiumi gyventojų ekvivalentų, kurie neatitinka šio sprendimo jo paskelbimo dieną.
4. Priteisti iš Belgijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.
5. Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.